

از خام‌فروشی تا صادرات با ارزش افزوده



چالش‌های صادرات در ایران، به‌ویژه در سال‌های اخیر، به یکی از موضوعات اصلی بحث در محافل اقتصادی تبدیل شده است. علیرغم پتانسیل‌های غنی کشور در زمینه‌های مختلف تولید و منابع طبیعی، سیاست‌های اقتصادی و دستوری حاکم بر عرصه تجارت بین‌المللی، مانع از شکوفایی صادرات شده و فعالان اقتصادی را با موانع جدی روبه‌رو کرده است. از یک سو، نوسانات نرخ ارز و عدم تعیین قیمت واقعی آن، انگیزه صادرات را کاهش داده و موجب ایجاد شرایط نامساعد برای صادرکنندگان شناسنامه‌دار و معتبر شده است.

به گزارش روابط عمومی اتاق بازرگانی تیریز، از سوی دیگر، فرآیندهای پیچیده اداری، عدم هماهنگی بین دستگاه‌های دولتی و سیاست‌های مالیاتی و ارزی غیرمنصفانه، چالش‌هایی هستند که صادرکنندگان با آن دست و پنجه نرم می‌کنند. این وضعیت نه تنها به کاهش سهم ایران در بازارهای جهانی منجر شده، بلکه تأثیرات منفی بر اقتصاد ملی و معیشت مردم نیز گذاشته است. بنابراین، ضرورت دارد که سیاستگذاران اقتصادی به بازنگری در استراتژی‌های خود پرداخته و بسترهای لازم برای ارتقای صادرات و رونق تولید را فراهم کنند. فرا رسیدن روز ملی صادرات بهانه خوبی برای بررسی چالش‌های فعالان اقتصادی استان در حوزه تجارت و صادرات است. در ادامه نظرات هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تیریز در این زمینه را می‌خوانید.

لزوم تقویت دیپلماسی اقتصادی برای توسعه صادرات غیر نفتی

یونس ژائله؛ رئیس اتاق بازرگانی تیریز با اشاره به چالش‌های صادراتی کشور، تأکید کرد: بخش خصوصی باید به دور از موانع تراشی‌ها، آزادانه‌تر در حوزه صادرات فعالیت کند. وی تصریح کرد: یکی از اصلی‌ترین راهکارهای بهبود وضعیت اقتصادی کشور، یکسان‌سازی و واقعی‌سازی نرخ ارز برای صادرات است. این خواسته مشترک تمامی فعالان اقتصادی است.

ژائله با اشاره به شرایط اقتصادی کنونی و تحریم‌ها گفت: لازم است از تمام امکانات و بسترها برای توسعه روابط و ورود به بازارهای جهانی استفاده کرده و با دیپلماسی قوی‌تر، روابط خود را با کشورهای همسایه گسترش دهیم.

وی با انتقاد از دیپلماسی ضعیف اقتصادی کشور، آن را مانعی برای توسعه روابط تجاری با همسایگان دانست.

رئیس اتاق بازرگانی تیریز با بیان اینکه وضعیت لجستیک کشور در بخش‌های دریایی، زمینی، هوایی و ریلی در بدترین شرایط ممکن است، گفت: فرسودگی ناوگان حمل و نقل کشور و نبود شرکت‌های بزرگ و قدرتمند در این حوزه، مانع جدی برای صادرات شده است و عدم وجود شرکت‌های بزرگ حمل و نقل باعث شده نتوانیم قراردادهای پایداری با فروشگاه‌های زنجیره‌ای بین‌المللی امضا کنیم.

ژائله تأکید کرد: کشور نیازمند یک نقشه راه واحد و کاربردی برای تولید ثروت و توسعه اقتصادی است.

وی گفت: اگر نرخ ارز بازار آزاد به عنوان نرخ پیمان سپاری تعیین شود، میزان ارزآوری صادرکنندگان افزایش می‌یابد و می‌توان از این ظرفیت برای ایجاد ثبات در بازار ارز بهره برد. ژائله با تأکید بر اینکه حل مشکلات صادراتی و تقویت بخش خصوصی نیازمند تغییر رویکرد مسئولان و استفاده از یک استراتژی کاربردی و بلندمدت است، تصریح کرد: تعیین نرخ‌های دستوری و غیرواقعی، نه تنها صادرات را کم سود می‌کند، بلکه باعث افزایش فشار بر بازار ارز و تجارت کشور می‌شود.

ظرفیت بالای صادراتی ایران

صمد حسن زاده؛ رئیس اتاق بازرگانی ایران و عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تیریز با بیان اینکه ایران می‌تواند در حوزه‌های خدمات مهندسی، صنایع غذایی و صنایع نفت و پتروشیمی کالا و خدمات ارزنده‌ای به جهان عرضه کند، افزود: اعتقاد داریم ظرفیت‌های ایران در تجارت با جهان بالاست و ایران می‌تواند در صحنه‌های اقتصادی دنیا حضور داشته باشد. امیدواریم با برنامه‌های رئیس‌جمهور برای توسعه روابط اقتصادی با جهان، روز به روز توفیقات بیشتری فراهم شود.

حسن زاده تأکید کرد: بخش خصوصی باید بیش از هر زمان دیگر در سرنوشت خود مشارکت داشته باشد تا مطالبات به حق خود را با دولت آینده مطرح کند.

وی گفت: سال‌های گذشته سال‌های بسیار سختی برای فعالان اقتصادی بوده و اکنون باید مطالبات اولویت دار خود را به گوش دولت و مسئولان برسانیم.

رئیس اتاق بازرگانی ایران ادامه داد: متأسفانه طی ادوار گذشته، دولت‌ها فضای لازم برای تقویت و رشد بخش خصوصی را فراهم نکرده‌اند. نظام اداری بخش‌هایی از بودجه را مصرف می‌کند، اما به دلیل نبود تخصص و تجربه کافی در تصمیم‌گیری، تصمیمات غیرکارشناسی برای کسب و کار بخش خصوصی مانع تراشی می‌کند.

حسن زاده ادامه داد: بخش خصوصی از دولت انتظار دارد به حل مسائل اقتصادی اولویت بیشتری بدهد و به نقش بخش خصوصی واقعی واقف باشد و امیدوار است، نگاه کارشناسی و تخصصی در کابینه دولت و زیرمجموعه آن در بدنه دولت ارتقا یافته و با تعامل دائمی با بخش خصوصی از اخذ تصمیمات خلق الساعه و ایجاد هزینه‌های جلوگیری شود.

رئیس اتاق ایران همچنین به ضرورت بهبود تعامل با دنیا اشاره کرد و گفت: تا زمانی که کشور در انزوا باشد و ایران در زنجیره‌های ارزش جهانی و منطقه‌ای جایی نداشته باشد و صرفاً به خام‌فروشی در ابتدای زنجیره بپردازد، اوضاع کشور بهبود نمی‌یابد. هم‌اکنون سهم ارزش افزوده ایران در کل جهان کمتر از یک درصد است، و این موضوع جز با دیپلماسی سازنده و صلح‌آمیز دولت آینده میسر نخواهد بود.

صادرات غیرقابل‌پذیر، مانعی بزرگ برای توسعه تجارت خارجی

جمشید بزرگر؛ نایب رئیس اتاق بازرگانی تیریز با اشاره به قیمت تمام‌شده بالای محصولات تولیدی در ایران، عنوان کرد: عوامل متعددی دست به دست هم داده‌اند تا صادرات ما در بسیاری از حوزه‌ها، از جمله صنعت، معدن و کشاورزی، غیرقابل‌پذیر شود. این وضعیت باعث شده نتوانیم جایگاه مناسبی در بازارهای جهانی به دست آوریم.

بزرگر، به فرسودگی ناوگان حمل و نقل عمومی کشور و به روز نبودن ماشین‌آلات در کشور اشاره کرد و افزود: عمر فناوری در بسیاری از صنایع کشور به پایان رسیده و این مسئله صادرات ما را از نظر کیفیت و قیمت در مقایسه با رقبای ناتوان کرده است. ما برای حفظ منافع ملی و تأمین آینده نسل‌های بعدی، باید این مشکلات را اصلاح کنیم.

وی با تأکید بر اهمیت زیرساخت‌های حمل و نقل، از مشکلات جدی در حوزه راه‌ها، بزرگراه‌ها و فرسودگی ناوگان هوایی و ریلی کشور نیز سخن گفت. اما با وجود این چالش‌ها،

برزرگ خاطرنشان کرد که آذربایجان شرقی همچنان یکی از استان های پیشرو در صادرات غیرنفتی است.

برزرگ تاکید کرد وضعیت کنونی صادرات به هیچ وجه قابل قبول نیست و گفت: ما باید تلاش کنیم تا این مسائل را به تدریج حل کنیم و توانمندی های خود را بهبود دهیم. برای توسعه و رونق اقتصادی، ضروری است که به بخش خصوصی میدان داده شود و از آن حمایت های جدی صورت گیرد.

اقتصاد دستوری، پاشنه آشیل فعالیت های اقتصادی

مسعود بنابیان؛ نایب رئیس اتاق بازرگانی تبریز گفت: اقتصاد دستوری، ریشه اصلی بسیاری از مشکلات موجود در حوزه تولید، تجارت و صادرات در کشور است. بنابیان به بررسی تأثیر منفی سیاست های ارزی و به ویژه پیمان سپاری ارزی بر صادرات اشاره کرد و گفت: مشکلات عمده ای که صادرکنندگان واقعی با آن روبرو هستند، نه در برگشت ارز بلکه در تعیین نرخ دستوری ارز برگشتی نمایان می شود. این امر موجب می شود صادرکننده مجبور به واگذاری ارز خود ۲۰ درصد زیر قیمت بازار به سامانه های مختلف شود و این موضوع توجیه اقتصادی صادرات را از بین می برد. وی افزود: این شرایط باعث حذف صادرکنندگان شناسنامه دار از عرصه صادرات می شود و حتی افرادی که فاقد دفاتر رسمی هستند، برای رفع تعهد ارزی مجبور به پرداخت مبالغ کلان به واردکنندگان می شوند.

نایب رئیس اتاق بازرگانی تبریز همچنین به چرخه غیرشفاف و زیرزمینی که بر اثر سیاست های غیرواقعی بینانه بانک مرکزی و مرکز توسعه تجارت شکل گرفته اشاره کرد و گفت: این چرخه مشکلات عدیده ای در زمینه نگهداری دفاتر رسمی و حسابداری برای فعالان اقتصادی ایجاد می کند و در نهایت منجر به دلسردی آن ها از صادرات خواهد شد. وی یادآور شد: دولت باید به تلاش های بخش خصوصی برای برون رفت از اقتصاد تک محصولی نفت کمک کند و از اجرای سیاست های نادرست که به تشدید مشکلات اقتصادی منجر می شود، خودداری کند. در غیر این صورت، خسارت های اجتماعی و اقتصادی در میان مدت و بلندمدت غیرقابل جبران خواهد بود.

لزوم تک نرخی شدن ارز برای بهبود وضعیت اقتصادی کشور

قاسم خلیل نژاد قویدل؛ عضو هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تبریز، بر لزوم تک نرخی شدن ارز تاکید کرد و آن را یکی از مهم ترین سیاست های اقتصادی برای بهبود وضعیت اقتصادی کشور و سلامت دولت دانست.

قویدل اظهار داشت: چند نرخی بودن ارز باعث مشکلاتی از جمله کاهش کارایی و افزایش فساد در نظام اقتصادی می شود.

وی ادامه داد: تک نرخی کردن ارز یکی از مهم ترین سیاست های اقتصادی است که می تواند تأثیرات گسترده و مثبتی بر اقتصاد کشور و سلامت دولت داشته باشد. در شرایط فعلی، با وجود چند نرخی بودن ارز، اقتصاد کشور با مشکلات متعددی مواجه است که موجب کاهش کارایی و افزایش فساد در نظام اقتصادی می شود.

عضو هیئت رئیسه اتاق تبریز با بیان اینکه ارز چند نرخی به معنای وجود نرخ های مختلف برای ارز در بازار رسمی و بازار آزاد است، افزود: این وضعیت موجب می شود که برخی افراد و شرکت ها بتوانند از تفاوت نرخ های ارز سودجویی کنند که خود این امر باعث ایجاد امضاهای طلایی و رانت می شود. با حذف ارز چند نرخی و تک نرخی شدن ارز، امضاهای طلایی و رانت از بین می روند و شفافیت در تخصیص ارز افزایش می یابد. این اقدام موجب کاهش فساد و افزایش اعتماد عمومی به نظام اقتصادی و دولتی می شود. قویدل با انتقاد از سیستم ارز چند نرخی تشریح کرد: در این شرایط، تخصیص ارز به واردکنندگان و تولیدکنندگان با مشکلات و پیچیدگی های زیادی همراه است. صف های طولانی و بوروکراسی های پیچیده برای دریافت ارز باعث تأخیر در تأمین مواد اولیه و کالاهای اساسی می شود که این امر به نوبه خود باعث افزایش قیمت ها و کاهش توان رقابتی تولیدکنندگان می شود. با تک نرخی شدن ارز، فرآیند تخصیص ارز ساده تر و شفاف تر می شود و صف های انتظار برای دریافت ارز حذف می شود. این امر به تسریع در تأمین کالاها و افزایش کارایی تولیدکنندگان کمک می کند.

وی تاکید کرد: در شرایط فعلی که اقتصاد کشور با چالش های متعددی مانند تورم، رکود اقتصادی و کاهش ارزش پول ملی مواجه است، تک نرخی شدن ارز، از اهمیت ویژه ای برخوردار است. این اقدام می تواند به تثبیت نرخ ارز و کاهش نوسانات قیمتی کمک کند و در نتیجه به بهبود شرایط اقتصادی کشور منجر شود. تک نرخی شدن ارز همچنین می تواند به افزایش شفافیت در بازار ارز و کاهش احتمال سوءاستفاده های مالی کمک کند.

صادرات نیاز به ثبات دارد

رضا جعفری، عضو هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تبریز، با تاکید بر اهمیت ثبات اقتصادی در توسعه صادرات، اظهار داشت: زیربنای هر اقتصادی مبادله و تجارت است و پشتوانه این موارد تعاملات پولی، مالی و بانکی است. متأسفانه تحریم ها کشور ما را با چالش های متعددی، به ویژه در حوزه تبادلات مالی و بانکی، مواجه کرده و مانع رشد صادرات غیرنفتی شده است.

وی با اشاره به مشکلات ناشی از عدم امکان گشودن اعتبار اسنادی (LC) به دلیل تحریم ها گفت: در گذشته ۲۰ تا ۳۰ درصد وجوه کالا را پرداخت کرده و پس از تهیه یا حتی فروش کالا، باقی مبلغ را به طرف خارجی پرداخت می کردیم، اما اکنون باید صددرصد هزینه را از ابتدا بپردازیم و این کار نیز از طریق صرافی ها صورت می گیرد که هزینه ها را افزایش می دهد. علاوه بر این، تحریم ها حتی کالاهای اساسی مانند دارو را نیز تحت تأثیر قرار داده است، که این اقدامی ناجوانمردانه علیه سلامت مردم است.

جعفری همچنین به نوسانات نرخ ارز و تأثیر آن بر صادرات اشاره کرد و افزود: نرخ برابری پول ملی با ارزهای بین المللی نقش کلیدی در رشد صادرات دارد، اما تغییرات غیرقابل پیش بینی نرخ ارز، فضای کسب و کار را تحت تأثیر قرار داده است. اگر ما بدانیم نرخ ارز تا پایان سال ثابت می ماند، می توانیم برای تولید و صادرات برنامه ریزی کنیم، اما با تغییرات وحشتناک نرخ ارز، این امر غیرممکن می شود.

عضو هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تبریز به چالش نبود سیستم بانکی کارآمد نیز اشاره کرد و گفت: تعاملات بانکی ما با سیستم جهانی تقریباً صفر شده است. تجارت بدون اتصال به سیستم بانکی جهانی ممکن نیست و خروج از FATF مشکلات صادرات را صدچندان کرده است. ما در شرایطی قرار داریم که مثل زندگی در یک جنگل محصور هستیم و این وضعیت تجارت و صادرات را بسیار دشوار کرده است.

جعفری از ناکارآمدی سیاست پیمان سپاری ارزی در شرایط کنونی نیز انتقاد کرد و بیان داشت: دولت انتظار دارد ارز حاصل از صادرات به کشور بازگردد، در حالی که خودش نمی تواند حقوق کارمندان را در خارج پرداخت کند و از طریق صرافی ها این کار را انجام می دهد. این در شرایطی است که ارز صادرات غیرنفتی بخش خصوصی بسیار ناچیز در مقایسه با ارز نفتی است که در اختیار دولت قرار دارد.

نقش تعیین کننده نرخ ارز در مدیریت شوک های تجاری

سید باقر شریف زاده؛ رئیس مرکز پژوهش های اتاق بازرگانی تبریز با اشاره به اثرات تجارت خارجی بر تورم و نرخ ارز عنوان کرد: تجارت خارجی می تواند با تأثیرگذاری بر عرضه و تقاضای کل، تورم را تحت الشعاع قرار دهد.

وی افزود: در اقتصاد باز، نه تنها تقاضای داخلی، بلکه صادرات و واردات نیز بر تورم مؤثرند. واردات از طریق قیمت کالاهای وارداتی و ایجاد فضای رقابتی، و صادرات با تأثیرگذاری بر عرضه داخلی، نقشی مهم در نرخ تورم دارند.

شریف زاده همچنین به نقش نرخ ارز اشاره و تأکید کرد: نرخ ارز به عنوان ضربه گیر در برابر شوک های تجاری عمل می کند. سیستم نرخ ارز شناور، طبق نظر اقتصاددانان بین المللی مانند جانسون، می تواند بهترین عملکرد را در جذب شوک های تجاری داشته باشد و ثبات اقتصادی را حفظ کند.

وی به بررسی ساختار اقتصاد ایران پرداخت و یادآور شد: بخش عمده ای از درآمد دولت ایران وابسته به صادرات نفت است. تغییرات در صادرات نفت به طور مستقیم بر بودجه دولت و در نتیجه بر شاخص های کلان اقتصادی مانند تورم تأثیر می گذارد. از این رو، مدیریت صحیح نرخ ارز، به ویژه در مواجهه با شوک های تجاری مانند نوسانات بازار نفت، از اهمیت بالایی برخوردار است.

شریف زاده گفت: اگر بانک مرکزی اجازه دهد نرخ ارز انعطاف پذیری بیشتری داشته باشد و کنترل خود را بر پایه ی پولی افزایش دهد، شوک های نفتی کمتر به صورت تورم به اقتصاد ایران منتقل می شوند. از سوی دیگر، تلاش های بانک مرکزی برای ثابت نگه داشتن نرخ ارز در زمان کاهش درآمدهای نفتی می تواند منجر به افزایش نقدینگی و تورم شود.

وی تأکید کرد: برای دستیابی به ثبات اقتصادی، اقتصاد ایران باید به مدیریت صحیح نرخ ارز و سیاست های مناسب ارزی توجه کند تا بتواند اثرات شوک های خارجی را مهار و از مزایای افزایش تجارت خارجی بهره مند شود.

پیوستن ایران به FATF ضرورت توسعه صادرات است

سید یوسف حسینی؛ رئیس کمیسیون صادرات و مدیریت واردات اتاق بازرگانی تبریز بر ضرورت پیوستن ایران به FATF تأکید کرد و گفت: در حال حاضر نمی توانیم به شیوه های سنتی در بیزینس بین المللی ادامه دهیم. به همین دلیل پیوستن به FATF اجتناب ناپذیر است.

وی به مشکلات موجود در حوزه تجارت با سایر کشورها اشاره کرده و افزود: عدم تعاملات بانکی با بانک های جهانی، هزینه های مضاعفی به کشورهای طرف معامله با ایران تحمیل کرده و تجارت با ایران را برای آن ها گران تر کرده است.

حسینی همچنین موضوع رفع تعهد ارزی را یکی از چالش های اساسی فعالان اقتصادی دانست.

پیمان سپاری ارزی و چند نرخ بودن ارز، مانعی بزرگ بر سر راه صادرات

یونس اکبریور پایداری، رئیس کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق بازرگانی تبریز، با اشاره به چالش های پیمان سپاری ارزی و چند نرخ بودن ارز، این دو عامل را از موانع جدی در مسیر توسعه صادرات غیرنفتی کشور عنوان کرد.

پایداری به چالش پیمان سپاری ارزی اشاره کرد و گفت: پیمان سپاری ارزی یکی از دغدغه های اصلی صادرکنندگان است. این سیاست به جای گشایش مسیر صادرات و تشویق به بازگرداندن ارز، باعث شده است صادرکنندگان با چالش های بانکی، ممنوع خروجی و مشکلات حقوقی مواجه شوند. اگر دولت با سیاست های حمایتی و تشویقی، نرخ مرجع ارز صادرکننده را مناسب تر تعیین کند، صادرکنندگان به صورت داوطلبانه ارز خود را باز خواهند گرداند و این مسیر به بهبود فضای سرمایه گذاری کمک خواهد کرد.

پایداری با تأکید بر آسیب های چند نرخ بودن ارز افزود: وجود نرخ های مختلف ارز مانند این است که تولیدکنندگان در یک مسابقه نابرابر شرکت کنند. این تفاوت ها باعث ایجاد فساد و رانت شده و تولیدکننده اصلی را از رقابت دور می کند.

وی در ادامه بر لزوم اصلاح زیرساخت های اقتصادی برای توسعه صادرات و جذب سرمایه گذاری خارجی تأکید کرد و گفت: تا زمانی که زیرساخت های لجستیکی و ارتباطی کشور تقویت نشود، مشکلات صادراتی پابرجا خواهد بود.

پایداری در ادامه به مسئله کاهش ارزش پول ملی اشاره کرد و افزود: در برخی کشورها مثل ترکیه و چین، عمداً ارزش پول ملی پایین نگه داشته می شود تا به صادرات کمک کند. اما در ایران، به دلیل نبود زیرساخت های کافی مانند لجستیک، حمل و نقل ریلی و جاده ای، این امر تحقق نیافته و ما رشد چشمگیری در صادرات غیرنفتی نداشته ایم.

وی اظهار داشت: تعامل با سیستم بانکداری جهانی برای هرگونه داد و ستد ضروری است. در غیر این صورت، فساد و مشکلات بیشتری در معاملات ایجاد شده و بخشی از سرمایه واحدهای تولیدی به جای توسعه صرف یافتن واسطه ها و صرافی ها می شود.

ضرورت ایجاد سیستم بانکی کارآمد برای تقویت صادرات غیرنفتی ایران

مهدی امینی؛ رئیس کمیسیون بانک، مالیات، کار و تامین اجتماعی اتاق بازرگانی تبریز، با اشاره به تأثیر تحریم های اقتصادی بر صادرات غیرنفتی ایران، بر لزوم ایجاد یک سیستم بانکی کارآمد تأکید کرد.

وی گفت: تحریم های اقتصادی باعث کاهش دسترسی به بازارهای جهانی برای صادرات محصولات ایرانی شده اند و محدودیت های مالی و مالیاتی، مشکلات در تسهیل ترانزیت و برقراری ارتباطات مالی بین بانک های ایرانی و خارجی، صادرکنندگان را در رقابت با سایر کشورها دچار چالش کرده است.

امینی افزود: تحریم ها به افزایش هزینه های تجارت خارجی و کاهش سرمایه موجود برای تجارت منجر شده و مشکلات در تسهیل تراکنش های مالی و بانکی، تعلیق خطوط اعتباری و محدودیت های دریافت و انتقال وجه به عنوان پرداخت برای صادرات، به شدت بر کاهش توانایی صادرکنندگان تأثیر گذاشته است.

رئیس کمیسیون بانک، مالیات، کار و تامین اجتماعی اتاق تبریز همچنین به تأثیر منفی تحریم ها بر تقاضا برای محصولات و خدمات ایرانی اشاره و خاطرنشان کرد: محدودیت هایی که بر روی فعالیت های مالی و اقتصادی اعمال می شوند، اثرات منفی روی رشد اقتصادی و ایجاد اشتغال دارند و در نتیجه، تقاضا برای محصولات صادراتی کاهش می یابد.

امینی با تأکید بر اهمیت نرخ ارز گفت: وجود چند نوع نرخ ارز می تواند تأثیر قابل توجهی بر رقابت پذیری محصولات صادراتی داشته باشد. اگر ارز ملی نسبت به ارز خارجی قدرت خرید کمتری داشته باشد، محصولات صادراتی ارزان تر خواهند شد و این می تواند رشد صادرات غیرنفتی را تحریک کند. اما در شرایطی که ارز ملی نسبت به ارز خارجی قدرت خرید بیشتری داشته باشد، هزینه تولید محصولات صادراتی افزایش می یابد.

بهبود صادرات از طریق رفع چالش های گمرکی

سید احمد فتاح زاده؛ رئیس کمیسیون گمرک، حمل و نقل و لجستیک اتاق بازرگانی تبریز، بر ضرورت بهبود شرایط صادرات تاکید کرد. وی با اشاره به وجود مشکلات متعددی فعالان بخش حمل و نقل بین المللی، از جمله مشکلات ویزا، بیمه سبز، و صف های طولانی در مرزها، عدم همکاری بانک ها، هزینه های بالا برای آزمایش در مرزها، و عدم هماهنگی ساعات کاری گمرکات گفت: این مشکلات به تأخیر در فرآیند صادرات و واردات و افزایش قیمت نهایی محصولات ایرانی منجر شده و قدرت رقابت را از ما می گیرد.

فتاح زاده با اشاره به اینکه فرسودگی ناوگان حمل و نقل، عدم خودمالکی ناوگان و نبود تسهیلات بانکی از چالش های اساسی فعالان این حوزه هستند، اظهار داشت: تعدد بخشنامه ها و مشکلات مالیاتی نیز به پیچیدگی های موجود در مسیر صادرات می افزایند.

رئیس کمیسیون گمرک، حمل و نقل و لجستیک اتاق بازرگانی تبریز با تأکید بر لزوم همکاری دولت در ایجاد زیرساخت های لازم برای توسعه و توانمندسازی شرکت های حمل و نقل، بیان داشت: باید از تجربیات کشورهای موفق در زمینه گمرکی و لجستیکی بهره برداری کنیم تا بتوانیم هزینه ها را کاهش داده و زمان و ریسک های موجود در این حوزه را مدیریت کنیم.

فتاح زاده به اهمیت و جایگاه ویژه گمرکات استان در توسعه تجارت اشاره کرد و بر لزوم تسریع فرآیندها و افزایش امکانات و زیرساخت ها در حوزه گمرکی تأکید کرد.

لزوم توسعه صادرات محصولات کشاورزی

بشیر جعفری؛ رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق بازرگانی تبریز با تأکید بر لزوم افزایش صادرات محصولات کشاورزی گفت: شناسایی بازارهای هدف، ایجاد بانک اطلاعاتی برای سرمایه گذاران، برپایی ترمینال های تخصصی محصولات کشاورزی، یکپارچه سازی واحدهای کوچک و متوسط و برگزاری جشنواره ها و نمایشگاه های فصلی در داخل و خارج کشور از جمله راهکارهای تحقق این امر است.

جعفری با اشاره به عدم تسلط سیستماتیک بر بازارهای هدف در کشورهای اوراسیا و سایر همسایگان، گفت: برای رفع این مشکل، نیاز است که هم وزارتخانه های دولتی و هم بخش خصوصی وارد عمل شوند.

وی با تأکید بر لزوم تأسیس مرکز تجاری در کشورهای هدف مانند عراق و روسیه، اظهار داشت: این اقدام می تواند به فروش محصولات و ورود ارز به کشور کمک کند. در حال حاضر، ما درگیر صادرات ربالی با برخی کشورهای همسایه هستیم، اما به فکر تأسیس دفاتر تجاری برای تسهیل صادرات نیستیم.

جعفری ادامه داد: اتاق می تواند با ایجاد کشاورزی قراردادی، نیاز بازارهای هدف را شناسایی کند و هماهنگی های لازم با کشاورزان استان را انجام دهد تا منافع آنان به بهترین شکل حفظ شود.

وی همچنین به مشکلات ناشی از تغییرات ناگهانی در سیاست های صادراتی اشاره کرد و گفت: بسیاری از صادرکنندگان بازار پیدا کرده و با تعهد صادرات محصولات کشاورزی روبرو می شوند، اما وزارت صمت به بهانه تنظیم بازار، با صدور بخشنامه هایی صادرات را ممنوع می کند. این در حالی است که در سردخانه ها محصولات ما به وفور موجود است.

عدم امنیت برگشت پول، مانع اصلی صادرات غیرنفتی ایران

احد عظیم زاده؛ رئیس کمیسیون فرش، صنایع دستی و گردشگری اتاق بازرگانی تبریز، به آثار مخرب تحریم ها بر صادرات غیرنفتی کشور اشاره کرد و گفت: تحریم اقتصادی ایران آثار مخربی بر روی اقتصاد ما گذاشته است که حتی جنگ نیز نمی تواند چنین اثرات منفی و عقب ماندگی ایجاد کند. به دلیل عدم ارتباط بانکی، معاملات بین المللی متوقف شده و صادرات غیرنفتی به شدت آسیب دیده است.

وی با تأکید بر مشکلات ناشی از قطع ارتباط بانکی و نظام پولی کشور با جهان، تصریح کرد: یکی از بزرگترین موانع توسعه صادرات، قطع ارتباط نظام پولی و بانکی ما با دنیا و عدم امنیت برگشت پول است. به دلیل تحریم ها، ما مجبور هستیم نقل و انتقال پول را از طریق صرافی ها انجام دهیم، که این امر ریسک عدم برگشت پول را به شدت افزایش می دهد.

عظیم زاده همچنین به وجود ارز چند نرخ در کشور اشاره کرد و افزود: در حال حاضر، سیستم ارزی ما دچار آشفتگی است و باید ارز کشور تک نرخ شود تا ثبات قیمت به وجود بیاید. نوسان قیمت ارز نیز در صادرات غیرنفتی تأثیرگذار است.

عظیم زاده گفت: برای حل مشکلات صادرات غیرنفتی، لازم است که نظام پولی و بانکی کشور به طور جدی بهبود یابد و ارتباطات سالم تری با بانک های جهانی برقرار شود تا امنیت برگشت پول تضمین شود.

تکمیل زنجیره ارزش، حلقه مفقوده صادرات

نوید امجد؛ رئیس کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش بنیان و بهبود فضای کسب و کار اتاق تبریز، با گلایه از وضعیت اقتصادی کشور گفت: علت اصلی این وضعیت سوءمدیریت و نگرش های نادرست اقتصادی است که طی سال ها بر اقتصاد کشور حاکم بوده و ریشه این مشکلات شاید به 100 سال گذشته برمی گردد.

وی با تأکید بر اینکه ایران از نظر منابع طبیعی بسیار غنی است، افزود: تاریخ ملت ها نشان می دهد که هیچ کشوری صرفاً با داشتن منابع طبیعی به موفقیت اقتصادی دست نیافته است و برای داشتن آینده روشن، تمرکز بر صادرات و تکمیل زنجیره ارزش ضروری است.

رئیس کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش بنیان و بهبود فضای کسب و کار اتاق تبریز ادامه داد: در حال حاضر، با خام فروشی تنها ۱۰ تا ۱۵ درصد از زنجیره ارزش را به دست می آوریم و در برخی موارد، ارزش منابع حتی به کمتر از ۱۰ درصد می رسد. افزایش صادرات و تکمیل زنجیره ارزش از اقدامات مهمی است که می تواند به بهبود شرایط اقتصادی کمک کند. در این مسیر، به دانش صادراتی نیز نیازمندیم.

امجد تأکید کرد: متأسفانه، به جای حمایت از بخش خصوصی که با تلاش و سرمایه گذاری بازارهای صادراتی ایجاد کرده است، هر روز دستورالعمل ها و بخش نامه های جدیدی تدوین و ابلاغ می شود که برخلاف رویکرد حمایتی عمل می کند و به ضرر تولیدکنندگان تمام می شود. این در حالی است که در سایر کشورها، دولت ها از صنایع صادراتی که قابلیت رقابت در بازارهای جهانی دارند به شدت حمایت می کنند.

چالش های صادراتی ایران ناشی از سیاست پیمان سپاری ارزی و تحریم هاست

امید ظفر، عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز تأکید کرد: تحریم های پولی و بانکی موجب اختلال در صادرات می شوند. این تحریم ها به طور مستقیم خرید کالا و خدمات از ایران را کاهش داده و به طور غیرمستقیم با ایجاد موانع بر سر راه ارتباطات مالی، انتقال دانش فنی و بهبود تکنولوژی را مختل کرده اند. ظفر افزود: نرخ ارز به عنوان معیاری مهم در مقایسه وضعیت اقتصادی یک کشور با سایر کشورها، تأثیر بسزایی بر متغیرهای کلان اقتصادی دارد. افزایش نرخ ارز می تواند مصرف تولیدات داخلی را ارزان تر کند و در نتیجه صادرات را افزایش دهد. با این حال، اثرات غیرمستقیم افزایش نرخ ارز به دلیل تورم و کاهش تولید، در نهایت می تواند منجر به کاهش صادرات غیرنفتی شود.

وی به چالش های موجود در نظام ارزی کشور اشاره کرد و گفت: وجود ارز چند نرخ، سبب شده تا صادرکنندگان برای تأمین مواد اولیه با نرخ دلار بازار آزاد، ارز را تهیه کنند و از سوی دیگر، پس از صادرات، ارز حاصل را با نرخ کمتر از ارزش واقعی آن به بانک مرکزی تحویل دهند. این وضعیت هزینه مضاعفی برای صادرکنندگان به همراه دارد و باعث کاهش تمایل آنها به تجارت می شود، در حالی که واردکنندگان سود بیشتری از این شرایط می برند.

ظفر همچنین به مشکلات ناشی از سیاست های نادرست اقتصادی اشاره کرد و گفت: تعیین دستوری نرخ بهره، مطالبات معوق بانکی و عدم استقلال بانک مرکزی از جمله عواملی هستند که بر کاهش صادرات غیرنفتی تأثیرگذارند. همچنین، عدم موفقیت نظام بانکی در اجرای سیاست هایی همچون یکسان سازی نرخ ارز و برقراری ثبات در بازار ارز، مشکلات زیادی برای فعالان اقتصادی ایجاد کرده است.

وی در ادامه به سیاست پیمان سپاری ارزی که از سال ۹۷ به منظور بازگشت ارزهای صادراتی اجرایی شده، اشاره کرد و بیان داشت: در شرایط کنونی، باید به جای اعمال محدودیت ها و عوارض بازدارنده، شرایط را برای تسهیل صادرات و افزایش درآمدهای ارزی فراهم کرد. متأسفانه، فعالان عرصه صنعت، معدن و کشاورزی در حال حاضر با محدودیت های ناگهانی و قوانینی مواجه هستند که مانع صادرات می شود.

ظفر تأکید کرد: مهمترین چالش صادرات کشور در حال حاضر، سیاست پیمان سپاری ارزی است که به جای کمک به افزایش صادرات، مشکلات بیشتری را برای صادرکنندگان ایجاد می کند. در صورت عدم تغییر این سیاست ها، آینده صادرات غیرنفتی کشور در معرض خطر قرار خواهد گرفت.

گزارش: ساناز شهابی